

[Fabricius.]

blev Afløsningssummen sat til den laveste Kornpris, som man havde haft i mange Aartier.

Derefter, da man har taget baade Bygningerne og Tienden, gaar man til Bortsalg af Jorden. Allerede i forrige Aarhundrede begyndte man at sælge Jorden og hensatte Kapitaler i Stedet for, men ved Lov af 4. Oktober 1919 om Afhændelse af de til Præsteembederne henlagte Jorder til Opretelse af Husmandsbrug gennemføres Principet, saa at der kun bliver en lille Hovedparcel tilbage ved Præsteembederne, og Jorderne bortselges til en Vurderingssum, som skal forrentes med $4\frac{1}{2}$ pCt.; senere er det for øvrigt blevet konjunkturbestemt, hvor stor Ydelsen skal være.

Degnejorderne overtager Staten blankt ud. Denne gamle kirkelige Ejendom tager man uden videre, idet man gør Skolejorden til kommunal Ejendom; Degnenes gamle Ejendom bliver Skolejord.

Der er altsaa sket det, som kan siges lige ud: *Staten* tog 1) Salgssummen af Kirketiende og Gods, 2) Præstegaardenes Bygninger, 3) Degneembedernes Jorder til Kommunerne og 4) det meste af Bispeembederne. *Privatfolk* overtog 1) Kirketiendernes Hovedsum, 2) Værdiforøgelsen af Jorden ved Tiendeafløsningen og 3) Værdistigningen paa de afstaaede Jorder. Jeg resumerer det saadan, at Kirkens Værge, den danske Stat, har bortforvaltet sin Myndlings Værdier, og jeg beder om, at vi maa faa en virkelig Oversigt og Opgørelse over, hvad dette betyder i Penge, naar det skal maales efter denne Dags Værdier.

Men det andet, som ikke er mindre vigtigt, er, at de resterende Kapitaler maa anbringes saadan, at de ikke forringes. Hovedstolen er, som det forholder sig nu, under Statens Bestyrelse, og hvert Aar udbetales Renterne til de kirkelige Formaal, og det vilde være ganske udmærket, hvis det var saadan, at Kapitalernes Købeværdi var uforandret.

Men der ligger en fortsat Linie, som vi kan følge siden Middelalderens Dage indtil nu, det er, at Pengenes Købeværdi er ustandseligt faldende. Enhver ældre ved, at blot Prisniveauet fra 1900 indtil nu har vist, at Købekraften er i det mindste halveret; paa mange Omraader har 1 Kr. ikke nær den halve Værdi af, hvad den var værd i 1900, og det er ikke en tilfældig Bevægelse. I 1872 kunde et Ægtepar med Børn i et Landdistrikt bestride sit ugentlige Forbrug af Mad minus Kød for 10 Kr., og Aarsudgiften for en lille Familie paa Mand,

Hustru og 4 Børn kunde for et helt Aar bestrides for 502 Kr.

Det er meget lidet betryggende, selv om Kapitalen nominelt er uforandret, fordi det betyder, at de kirkelige Midler, som henstaar konverterede til en Kapital, synker fra Aarti til Aarti i deres virkelige Værdi. En Gaard paa 6 Tdr. Hartkorn gav i 1780 et Bruttoudbytte paa 250 Kr. efter Nutidens Mønt. I 1840 gav den 1 300 Kr., i 1880 4 000 Kr., i 1927 21 000 Kr., i 1936 17 000 Kr. For de sidste Aar har jeg ikke søgt nærmere Oplysning for ikke at faa uoverskuelige Muligheder med ind i denne Opstilling. Det vil sige en ubrudt Linie i Retning af Kapitalforringelse. I 1250 vurderedes et Gods som Svendstrup paa Sjælland med Mark, Skov, Enge og Fiskevande til en Sølvværdi, som i Dag svarer til 1 650 Kr. I 1719 kunde en første Klasses Købes for 8 Kr. Jeg gør opmærksom paa denne Bevægelse for at sige, at det er paa denne Maade, store Stiftelsers rige Værdier bliver borte gennem Aarhundrederne, og de kirkelige Midler, som altid har skullet udbetale Renterne, har aldrig kunnet forøges. Derfor staar vi nu med langt, langt ringere Købekraft, end det var forudset, dengang disse Værdier blev omsat i Penge. Fejlen er, at man kapitaliserede Samfundets virkelige Værdier og hensatte Kapitalen, saa den ikke kan følge Konjunkturernes. Derfor maa jeg her paa det allermest indtrængende advare mod den Tale, der har lydt fra dette Sted det sidste halve Aar, om Inddragelse af de sønderjyske Præstegaarde under Udstykningen i den kommende Tid. Det vil betyde en fortsat Berøvelse over for Kirken af Værdier, som er henlagt fra Fædrenes Dage, og dertil vil jeg føje den Advarsel, at i November 1852 forandrede Lovgivningen i Danmark yderligere Stillingen, idet de kirkelige Godser i Sønderjylland overdroges til de kirkelige Myndigheder.

Jeg er overbevist om, at Staten i Aarhundredernes Løb, og siden den høje Rigsdag, ikke har villet gøre Uret ved disse Pengeforandringer, men de har ved en kortsynet Politik gjort, at Kirkens Midler er blevet langt, langt ringere, end det var forudset af dem, der skænkede disse Midler. Det er en uoprettelig Ødelæggelse af de gamle kirkelige Kapitaler. Jeg tror heller ikke, at det høje Ting, som nu har Indflydelse og Magt, vil gøre Uret, og derfor er det, jeg beder om, at vi maa faa Klarhed over, hvad det er, der er sket. Vi staar i Øjeblikket i Danmark over for en Nyorientering inden for alle Omraader, og vi er rede til at drøfte en Nyorientering, og